

LËNDË E LIRË ZGJEDHORE – ETIKA E RELIGJIONEVE

Viti shkollor 2023/2024

TË DHËNA THEMELORE PËR PROGRAMIN MËSIMOR

Lënda mësimore	ETIKA E RELIGJIONEVE
Përpiloi:	<i>Fejzulla Emini</i>
Shkolla:	SHFK “Naim Frashëri”- Kumanovë
Lloji/kategoria e lëndës mësimore	Lëndë e lirë zgjedhore
Klasa	VI (e gjashtë)
Numri i orëve	36 (gjysmëvjetori i parë)
Pajisje dhe mjetet	Mjete audiovizuale (televizor, DVD-përkates, projektor LCD, magnetofon, aparat fotografik digjital, kamerë digjitale, kompjuter, tabelë interaktive, tablet për vizatim, printer ose pajisje të tjera digjitale). Internet, softuerë arsimorë Mjete dhe materiale për vizatim (letër, laps, ngjyra druri, markera, ngjyra vaji, materiale natyrore dhe artificiale) Mjete dhe materiale për kërkime (enciklopedi, udhëzues, letra formati të madh (hamera), fletë pune) Mjete për formësim plastik dhe ndërtim (plastelinë, argjilë, glinamol, brumë, plastikë, ambalazh, letër alumini, tel, fill, pëlhurë, rërë, borë, stiropor etj.) Mjete ilustrative (vizatime, fotografi, punime, revista, libra, postera, afishe, aplikacione, ilustrime, broshura).

LIDHJE ME STANDARDET KOMBËTARE

Programi mësimor përfshin kompetenca përkatëse nga fushat e mëposhtme të Standardeve Kombëtare: Shoqëria dhe kultura demokratike, Shkathtësi digjitale, Zhvillim personal dhe social, si dhe Shprehje artistike dhe kulturë.

Nxënësi/nxënësjë di dhe/ose/mund:	
VI-A.1	të shpjegojë se si faktorët shoqërorë ndikojnë mbi individin dhe mjedisin, dhe t'i marrë parasysh gjatë formimit të mendimit dhe marrjes së vendimeve.
VI-A.2	të analizojë sjelljen e vet me qëllim përmirësimi, duke vendosur synime reale dhe të arritshme për veprim aktiv në komunitet.
VI-A.3	të formulojë dhe argumentojë qëndrimet e veta, të dëgjojë dhe analizojë qëndrimet e të tjerëve dhe të tregojë respekt ndaj tyre, edhe atëherë kur nuk pajtohet
VI-A.4	të bëjë reflektim kritik mbi vlerat dhe sjelljet personale dhe shoqërore në kontekste të ndryshme (sidomos në situata me ndjes hmëri etike), të respektojë normat dhe vlerat shoqërore të pranuar, por edhe t'i sfidojë kur mendon se është e nevojshme.
VI-A.5	të kuptojë dallimet mes njerëzve në çdo bazë (përkatësi gjinore dhe etnike, moshë, aftësi, status social, orientim seksual, etj.).
VI-A.8	të kuptojë se çfarë i lidh dhe çfarë i ndan njerëzit në komunitet, dhe të gjejë mënyra për të kontribuar në përparimin e komunitetit duke pasur parasysh nevojat dhe interesat e të gjithëve
VI-A.15	të jetë në gjendje të identifikojë raste dhe rrethana ku qytetarët mund të ushtrojnë ndikim mbi jetën dhe zhvillimin e komunitetit, dhe të angazhohet aktivisht për përmirësimin e kushteve dhe situatave brenda tij.
VI-A.17	të analizojë ndikimin e mediave të shkruara, elektronike dhe sociale mbi opinionin publik dhe të zgjedhë burime të besueshme të informacionit mbi të cilat do të bazojë qëndrimet e veta.
VI-A.20	të shpjegojë rolin e organizatave dhe aleancave ndërkombëtare në shoqërinë bashkëkohore dhe të analizojë vlerat dhe përfitimet e integritetit evropian
VI-A.27	të tregojë dhe të shpjegojë historinë shoqërore, kulturore dhe politike të popullit të vet, si dhe historitë e popujve të tjerë që banojnë në vendin tonë dhe në rajon, duke marrë parasysh veçoritë e tyre të veçanta dhe duke i vendosur në kontekstin e së kaluarës historike të përbashkët

<i>Nxënësi/nxënësjë kupton dhe pranon se:</i>	
VI-B.2	të gjithë njerëzit, përfshirë edhe fëmijët, kanë të drejtë të shprehin mendimet dhe qëndrimet e tyre dhe të marrin pjesë në vendimmarrjet që lidhen me nevojat dhe interesat e tyre.
VI-B.4	respektimi pa përzgjedhje i të drejtave dhe lirive fetare është thelbësor për mirëqenien e individëve dhe për shoqërinë në tërësi.
VI-B.5	barazia, pjesëmarrja e barabartë dhe kohezioni social janë të domosdoshme për funksionimin e suksesshëm të komuniteteve.
VI-B.6	angazhimi personal dhe bashkëpunimi me të tjerët janë të rëndësishëm për realizimin e interesit të përbashkët publik.
VI-B.7	çdo qytetar është i detyruar të sillet me përgjegjësi ndaj bashkëqytetarëve, komunitetit dhe shoqërisë në tërësi, duke pasur gjithmonë parasysh pasojat e veprimeve të tij mbi të tjerët dhe mjedisin.
VI-B.8	çdo qytetar është i detyruar të respektojë ligjet, rregullat dhe normat që rregullojnë sjelljen e njerëzve dhe funksionimin e institucioneve.
VI-B.11	secili ka të drejtë të zgjedhë se cilën fe do ta konsiderojë të vetën, ose të zgjedhë të mos i përkasë asnjë feje/besimi, pa pasur pasojë nga zgjedhja e bërë.
VI-B.12	shteti ynë është një shoqëri multikulturore/multi-etnike ku jetojnë përfaqësues të kulturave/etnive të ndryshme dhe secili qyte tar është përgjegjës të kontribuojë për shkëmbimin ndërkulturor dhe respektimin e të drejtave të njeriut, në interes të jetesës së përbashkët në një shoqëri të integruar dhe etnikisht kohezive.
VI-B.2	të gjithë njerëzit, përfshirë edhe fëmijët, kanë të drejtë të shprehin mendimet dhe qëndrimet e tyre dhe të marrin pjesë në marrjen e vendimeve që lidhen me nevojat dhe interesat e tyre.

<i>Nxënësi/nxënësja di dhe/ose/mund:</i>	
IV-A.3	të përdorë mënyra të ndryshme për organizimin, ruajtjen e sigurt dhe ndarjen e përmbajtjeve në pajisje dhe rrjete të ndryshme në mjedisin digjital.
IV-A.8	në mënyrë të sigurt dhe përgjegjëse të përdorë përmbajtjet digjitale, rrjetet arsimore dhe sociale, si dhe cloud-et digjitale.
V-A.10	të zbatojë parime etike në vlerësimin e asaj që është e drejtë dhe e gabuar në veprimet e veta dhe të të tjerëve, dhe të manifestojë cilësi të mira karakteri (si ndershmëri, drejtësi, respekt, durim, kujdes, mirësjellje, mirënjohje, vendosmëri, guxim dhe vetëdisiplinë).
VIII-A.6	të identifikojë ndryshimet dhe ngjashmëritë ndërmjet kulturës së vet dhe kulturave të tjera në mjedisin e tij më të ngushtë dhe më të gjerë, dhe të analizojë lidhjet dhe ndërvarësitë mes tyre.
VIII-A.9	të njohë dhe të shpjegojë se si kultura, përfshirë traditën dhe fenë, të cilës i përket, ka ndikuar në formimin e identitetit të tij/saj dhe në mënyrën se si e sheh botën.
VIII-A.12	të interpretojë botën jo vetëm nga këndvështrimi i përfaqësuesve të kulturës së vet, por edhe përmes perspektivës së kulturave të tjera.
<i>Nxënësi/nxënësja kupton dhe pranon se:</i>	
IV-B.5	informacionet e disponueshme në hapësirën digjitale duhet të përdoren në mënyrë etike, sipas rregullave të përcaktuara dhe për të mirën e njerëzve.
VIII-B.5	ndryshimet ndërmjet kulturave duhet të shihen si mundësi për mësim dhe si një sfidë për mirëkuptim dhe përparim të ndërsjellë.
VIII-B.6	Respektimi dhe promovimi i kulturave të tjera kontribuon në sigurimin e respektit për kulturën e vet nga ana e të tjerëve.
VIII-B.3	Respektimi dhe promovimi i kulturës së vet kontribuon në forcimin e identitetit kulturor dhe dinjitetit.

Tema 1. Etika si shkencë e së mirës dhe moralit - 5 ORË

Njohuri/aftësi:

- Identifikon konceptin dhe thelbin e etikës si shkencë për moralin.
- Dijet që fiton i përdor për të përhapur frymën etike, seriozitetin etik, përgjegjësinë dhe krijimtarinë.
- Njeh konceptet e së mirës dhe së keqes, të drejtës, të dobishmes, të bukurës dhe gjithçka që përkufizon sjelljen pozitive të një personi.
- Di të identifikojë potencialet e veta dhe të vendosë qëllime për realizimin e tyre.
- Di të shfaqë qartë njohuritë dhe aftësitë e veta.
- Di dhe duhet të shprehë qartë dhe me argumente mendimin e vet.
- Di dhe duhet të zhvillojë aftësinë për të njohur format e sjelljes pozitive, siç janë toleranca, ndershmëria dhe drejtësia.

Qëndrimet/vlerat:

- Pranon përvojat e reja me ndjenjë sigurie;
- Respekton rëndësinë e shprehjes së vetvetes;
- Pranon rëndësinë e emocioneve të këndshme dhe të pakëndshme si pjesë të jetës së përditshme;
- Pranon se hidhërimi nuk është shenjë dobësie;
- Kupton se suksesi dhe dështimi duhet të ndahen me të tjerët;
- Beson se është e rëndësishme të shprehë mendimin e vet;
- Mendon se mendimit të tij duhet t'i kushtohet vëmendje e duhur.

Përmbajtjet (dhe nocionet)	Numri i orëve	Shembuj të aktiviteteve:
1. Etike	1	Nxënësit ndahen në tri grupe dhe u jepen detyra të shkruajnë se cilat janë vlerat etike që u rëndojnë atyre, cilat janë të rëndësishme për jetën në komunitet dhe “çfarë do të doja të përfaqësoja nëse shkoj jashtë Maqedonisë”. Për shembull: Të jem i mirë ndaj prindërve të mi. Çfarë është e rëndësishme për jetën në komunitet? Të respektohem ndërmjet njëri-tjetrit pavarësisht nga dallimet që kemi mes vete. Të sillemi të gjithë në mënyrë kulturore dhe të mirë, por edhe të tregojmë vlerat familjare që çdo familje ka në Maqedoni.

2. Rëndësia e etikës	1	Nxënësit, të ndarë në grupe, plotësojnë një fletë pune me titull "Si ndjehem" – secili pohim në fletën e punës duhet të lidhet me fotografinë përkatëse (shprehje e fytyrës – emocion). Nxënësit identifikohen me ndjenjat, i emërtojnë të gjitha ndjenjat që dalin nga secila situatë e përshkruar. Në fletët e punës, ndjenjat pozitive dhe negative shënohen me shenjat + dhe –. Grupet e ndara i matin rezultatet, ndërsa mësimdhënësi i mbledh rezultatet e dhëna. Në fund, mësimdhënësi së bashku me nxënësit i përmbledh rezultatet dhe nxjerrin një përfundim të përbashkët për rëndësinë e etikës dhe veprimeve etike.
3. Morali	1	Nxënësit ndahen në grupe prej katër deri në pesë nxënës. Secili nxënës, brenda grupit të vet, merr një fletë për konceptin e Morali, e cila është e ndarë me një vijë në dy gjysma. Jepet udhëzimi që të gjithë, në një rën gjysmë të fletës, të tregojnë sa janë të njohur me atë se çfarë është sjellja morale. Më pas jepet udhëzimi që të shkruajnë edhe një mendim tjetër për veprimet negative që lidhen me sjelljen morale. Shkruajnë në gjysmën tjetër të fletës, por këtë herë mund të përdorin edhe ngjyrat e pjesëtarëve të tjerë të grupit, vetëm nëse i kërkojnë ato me leje – nuk lejohet të merret ngjyra e dikujt tjetër pa pyetur. Gjatë kësaj, pyetja duhet të bëhet në gjuhën amtare në këtë formë: ...(emri i pjesëmarrësit), a mund të ma japësh ... (ngjyrën)?

4. Rëndësia e moralit	1	Nxënësit ndahen në katër grupe. Çdo grup merr një detyrë të diskutojë se cila është rëndësia e moralit. Më pas duhet të zgjedhin një shembull për rëndësinë e moralit dhe ta prezantojnë para grupeve të tjera. Në fund, pasi të gjitha grupet t'i prezantojnë shembujt e zgjedhur, nxëtit një bisedë mes grupeve në atë mënyrë që secilit nxënës individualisht i jepet e drejta të bëjë një pyetje në lidhje me rëndësinë e moralit. Më pas secili grup flet për rëndësinë e moralit, ndërsa secili nga grupet e pyetura duhet të përgjigjet sa më mirë që mundet. Më pas të gjithë nxënësit diskutojnë për shembujt më interesantë që janë përmendur.
5. E mira si vlera më e lartë etike	1	Nxënësit ndahen në 4 grupe dhe mendojnë për të mirat e përbashkëta në shkollë dhe në qytetin tonë, në vendin tonë, duke filluar me shënimin e tyre në fletët e punës dhe duke biseduar me shokët e tyre se si duhet të kujdesemipër to dhe si duhet të mbrohen ato të mira. Gjatë orës theksohet edhe nevoja që njerëzit të sillen mirë ndaj të tjerëve, veçanërisht ndaj personave me nevoja të veçanta, dhe se njerëzimi sot kërkon nga secili të sillet mirë dhe të përparojë kujdesin njerëzor ndaj personave me nevoja të veçanta (persona me aftësi të kufizuara, të hendikepuar). Mësimdhënësi dhe nxënësit e analizojnë punën e përbashkët dhe e theksojnë rëndësinë e veprave të mira që secili mund t'i bëjë në jetën e përditshme dhe në shkollë.

TEMA 2: ETIKA E RELIGJIONEVE – 31 ORË

Njohuritë/aftësitë:

- Identifikon parimet etike të mësimave fetare.
- Ka njohuri për mësimet etike të feve të përmbajtura në librat e shenjtë.
- Di të dallojë dhe njohë rregullat e përbashkëta për sjellje të mirë dhe jetesë të përbashkët të të gjithë besimtarëve të feve të ndryshme.
- Di cilat janë virtytet themelore – vlerat e njeriut në funksion të zhvillimit të një personaliteti pozitiv moral.
- Identifikon të dhënat bazë për Krishterimin Ortodoks dhe ngjarjet më të rëndësishme nga jeta e Zotit Jezus Krisht.
- Jep shembuj për përhapjen dhe zhvillimin historik të Krishterimit në Maqedoni, si dhe për rëndësinë e shenjtoreve maqedonas dhe kishave më të rëndësishme në Maqedoni.
- Ka njohuri për Biblinë si libër i shenjtë për të gjithë të krishterët.
- Identifikon dallimet mes njerëzve dhe prejardhjen e tyre, kombëtare dhe konfesionale.
- Di rregullat themelore krishtere për mbajtjen e marrëdhënieve të mira në familje dhe komunitet.
- Kupton pse duhet shmangur sjellja e keqe.
- Di të formojë mendimin e vet për sjelljen e keqe.
- Kupton se çdo njeri mund të gabojë, se dashuria është themeli i jetës dhe mirëqenies njerëzore.
- Kupton rëndësinë dhe nevojën për falënderim ndaj Zotit dhe prindërve dhe thënien e së vërtetës.
- Identifikon gjashtë kushtet elementare të besimit në mësimin islam.
- Kupton se Allahu është i vetëm dhe madhështor sipas mësimin islam, dhe se profeti i tij i fundit është Muhamedi.
- Ka njohuri për mënyrën se si është shpallur libri i Allahut dhe kupton thelbin dhe përdorimin e pesë rregullave të Islamit.

Qëndrimet/vlerat:

- Mendon se fetë dhe bindjet e ndryshme përbëjnë pasuri, e jo kërcënim;
- Dënon ndalimin e mendimeve dhe bindjeve të ndryshme;
- Mbështet paraqitje kulturore të përbashkëta, lojëra dhe kohë të lirë me ata që janë ndryshe nga vetja;
- Kupton se disa sjellje mund të jenë fyese për disa fëmijë;
- Angazhohet për komunitete që i respektojnë dallimet.

<i>Përmbajtjet (dhe nocionet)</i>	<i>Numri i orëve</i>	<i>Shembujt e aktiviteteve:</i>
1. Parimet etike të përbashkëta të mësimave fetare	1	Nxënësit ndahen në grupe – secili grup merr kartela me 5 fe të ndryshme dhe duhet të zgjedhë 3 prej tyre për të cilat mendon se ka njohuri, dhe më pas diskutojnë për to. Nxënësit duhet të vlerësojnë cilat janë tre religjionet më të përhapura dhe t'i prezantojnë ato. Nxënësit u përgjigjen pyetjeve: Cilat prej feve janë të përfshira në lëndën Etika e feve?
2. Bazat teorike të ortodoksisë	2	Nxënësit ndahen në 2 grupe. Në fletët e punës, secili grup duhet të paraqesë ngjarjet më të rëndësishme nga jeta e Zotit Jezus Krisht, Krishterimin në Maqedoni, rëndësinë e shenjtoreve maqedonas dhe kishat më të rëndësishme në Maqedoni, si edhe Biblën si libër të shenjtë për të gjithë të krishterët. Secili grup do t'i prezantojë fletët e tyre të punës dhe do të diskutojë për secilën temë veçmas. Një anëtar nga grupi do të diskutojë për Jezus Krishtin. Grupi tjetër për Krishterimin në Maqedoni dhe për Biblën si libër i shenjtë. Anëtari i tretë nga grupi i dytë do të përmendë kishat më të rëndësishme në Maqedoni. Mësimdhënësi e ndjek punën e nxënësve dhe shpjegon kur është e nevojshme.

3. Bazat etike të krishterimit ortodoks	1	Nxënësit rreshtohen në gjysmë-rreth dhe thonë koncepte etike që i njohin nga krishterimi ortodoks. Përmes paraqitjes së tyre, nxënësit do të fitojnë njohuri dhe do të zhvillojnë aftësi për angazhim personal për jetesë të përbashkët. Mësimdhënësi u tregon ikona të apostullit Pavle, Shën Klimentit dhe Shën Naum të Ohrit, si dhe fotografi të kishave të njohura në Maqedoninë e Veriut.

4. Bazat e moralit të krishterë ortodoks	1	Nga nxënësit e ndarë në grupe kërkohet që në një fletë pune të shkruajnë sa janë të njohur me të mirat e Krishterimit. Pas shkrimit të tyre, përmes një diskutimi të hapur, nxënësit vlerësojnë cilat janë anët pozitive dhe cili është themeli i moralit të krishterë.
5. Bazat teorike të mësimave katolike	2	Çdo nxënës merr një listë me pyetje lidhur me sa janë të njohur me zhvillimin historik dhe lindjen e Krishterimit. Çdo grup do të diskutojë se sa janë nxënësit të njohur me rregullat themelore të krishterimit katolik për ruajtjen e marrëdhënieve të mira në familje dhe në bashkësi, si dhe për faktin se në bashkësi të gjithë duhet të angazhohen për ato që duhen bërë në jetën e përbashkët. Çdo nxënës do ta paraqesë punën e tij/saj, më pas do të hapet një diskutim me nxënësit për të krijuar kushte që ata të fitojnë njohuri mbi veçoritë kryesore të krishterimit katolik dhe ngjarjet më të rëndësishme nga jeta e Zotit Jezus Krishtit. Mësimdhënësi i përmbledh mendimet e nxënësve dhe reagon sipas nevojës.
6. Bazat etike të mësimit katolik		Mësimdhënësi do t'u japë nxënësve një tekst në të cilin do të trajtohen parimet e bazës etike të mësimit katolik. Më pas, çdo nxënës veçmas do ta paraqesë mendimin e tij. Nxënësit dhe mësuesi do të diskutojnë për ngjashmëritë dhe dallimet mes të gjitha besimeve të krishtera dhe feve të tjera. Mësimdhënësi e ndjek paraqitjen e nxënësve dhe ndërhyr sipas nevojës.

7. Bazat teorike të mësimiit evangjelist-metodist	2	Nxënësit organizohen në rreth dhe secili veçmas jep mendimin e tij për të dhënat themelore mbi mësimin ungjillor dhe të krishterë, si dhe sa janë të njohur me jetën e Zotit Jezus Krishti. Bazuar në diskutimet e nxënësve, mësuesi i udhëzon ata që të kuptojnë dhe të ndërgjegjësohen se Bibla është burimi themelor i besimit të krishterë, të njihen me historinë e Kishës Ungjillore Metodiste dhe me veprimtarinë e saj në Maqedoni.
8. Bazat e moralit evangjelist-metodist	1	Nxënësit ndahen në grupe. U jepet detyrë që përmes internetit të lexojnë për jetën dhe veprën e John Wesley-t. Secili prej tyre duhet me shkrim të japë mendimin e tij për moralin ungjillor, për veprimet e këqija, sa praktikohet humanizmi në shkollë dhe në shoqëri, por edhe për gabimet e njerëzve. Çdo grup cakton nga një nxënës që ta prezantojë punën e kryer dhe diskutohet mbi mendimet e dhëna nga secili grup. Përmes përmbajtjeve që trajtojnë pyetjen për bazat e moralit të mësimiit ungjillor-metodist, nxënësit do të kenë mundësinë të kuptojnë dhe ndërgjegjësohen pse duhet të shmanget sjellja e keqe dhe të formojnë një mendim për veprimet e këqija, të praktikojnë humanizmin në shoqëri, por edhe të konstatojnë se çdo njeri mund të gabojë. Përmes diskutimit mësues-nxënës, te nxënësit do të nxitet të mendojnë për rëndësinë e jetës, për vlerën e punës në formimin e personalitetit, të zbulojnë pse është e rëndësishme të thuhet gjithmonë e vërteta dhe të kuptohet domethënia e besnikërisë si virtyt i krishterë.

9. Parimet themelore të mëimit islam	1	Nxënësit ndahen në 2 grupe dhe fillojnë të shënojnë çfarë ka krijuar Allahu, në kë besojnë myslimanët, Kurani (fjala e pagabueshme), kush ka qenë profeti i fundit i Zotit. Çdo grup i paraqet mendimet e veta dhe zhvillohet diskutim mbi paraqitjet e tyre. Mësimdhënësi i ndjek paraqitjet e nxënësve dhe ndërhyr sipas nevojës. Në dërrasë janë të paraqitura parimet e mëimit islam.
--------------------------------------	---	--

10. Allahu dhe cilësitë e Tij	2	Nga nxënësit, të ndarë në grupe, kërkohet që në një fletë pune të shkruajnë disa nga cilësitë (vetitë) e Allahut dhe çfarë kuptimi kanë ato, për shembull: 1. Zoti ekziston dhe është i vërtetë. 2. Zoti është Një. 3. Zoti ka ekzistuar gjithmonë dhe nuk është i krijuar. 4. Zoti është i përjetshëm dhe kurrë nuk do të zhduket. 5. Zoti nuk i ngjan asgjëje dhe askujt. 6. Zoti ekziston vetë dhe nuk varet nga asgjë. 7. Zoti jeton me jetën e Tij të përjetshme. 8. Zoti i di të gjitha. 9. Zoti i dëgjon të gjitha. 10. Zoti i sheh të gjitha. 11. Zoti vepron sipas vullnetit të Tij. 12. Zoti është i gjithëfuqishëm. 13. Zoti flet me fjalën e Tij hyjnore. 14. Zoti krijon gjithçka, e mban dhe e shkatërron sipas urtësisë së Tij. Më pas, nga të njëjtat grupe nxënësish kërkohet të prezantojnë dhe të komentojnë për cilësitë e Allahut. Mësimdhënësi ndërhyr herë pas here për t'ua shpjeguar nxënësve më në detaje secilën cilësi veçmas.
-------------------------------	---	--

11. Jeta e Muhamedit (a.s.)	2	Nxënësit vendosen në një rreth dhe secili shpreh se sa janë njohur me jetën e Muhamedit. Nxënësit përgatisin një shfaqje teatrale për jetën e Muhamedit. Mësuesi u ndihmon duke iu treguar për veprën e jetës së Muhamedit përmes një video-projektori me slide të përgatitura. Skenar i mundshëm: Muhamedi jetonte në mënyrë modeste dhe të thjeshtë. Muret e shtëpisë së tij ishin bërë prej balte. Ai ushqehet me së shumti me hurma dhe qumësht, dhe sa herë që kishte mish për drekë në shtëpinë e tij, e ndante me fqinjët. Ai kujdesej shumë për pastërtinë. I lante duart para dhe pas ushqimit, dhe një herë tha: “Pastërtia është gjysma e besimit!”. Ai vishej thjesht. Mbante një këmbë dhe një mantel. Shpesh thoshte: “Perëndisë i pëlqen, dhe njerëzve u është kënaqësi kur një njeri vjen në shoqëri të pastër dhe i veshur me dinjitet”. Ashtu si kujdesej për shëndetin, nuk neglizhonte as forcën fizike. Sidomos e donte vrapimin dhe shpesh garonte në vrap me gruan e tij. Në punët shtëpiake ndihmonte me përkushtim: ndizte zjarrin, pastronte dyshtemenë, mjelte dhentë, rregullonte rrobat e tij dhe këpucët. Asnjëherë nuk ngurroi t’i ndihmojë gruas në çfarëdo pune. Muhamedi ishte i njohur për besueshmërinë dhe ndershmërinë e tij. Para se të bëhej profet, e quanin “El-Emin” (i besueshmi). Mirënjohja ishte gjithashtu një tipar i tij. Në sytë e Muhamedit, të gjithë myslimanët ishin të barabartë. Ashtu si respektonte miqtë dhe shokët e tij, po ashtu sillej me respekt ndaj shërbëtorëve të tij. Vizitonte rregullisht të sëmurët, pa marrë parasysh nëse ishin myslimanë apo jo. Modestia ishte po ashtu një cilësi e tij e shkëlqyer.
-----------------------------	---	---

12. Fillimi i shpalljes dhe thirrjes në Mekë (Historiku)	1	Nxënësit, të vendosur në rreth, flasin për njohuritë që kanë fituar për jetën e Muhamedit. U kërkohet që të bëjnë kërkime në internet dhe nga burime të tjera për vendlindjen e Muhamedit. Meka si vendlindja e Muhamedit dhe vendi i shpalljes së parë të Kur'anit (konkretisht një shpellë rreth 3 kilometra larg Mekës), konsiderohet qyteti më i shenjtë në Islam dhe vend pelegrinazhi, i njohur si Haxhi, i cili është detyrues për të gjithë myslimanët që janë në gjendje ta kryejnë atë. Në Mekë ndodhet edhe Kabaja. Në periudhën e saj bashkëkohore, Meka ka shënuar një zgjerim të jashtëzakonshëm në madhësi dhe infrastrukturë, ku ndër strukturat më të njohura është “Kulla e Orës Mbretërore”, ndërtesa e katërt më e lartë në botë. Gjatë këtij zgjerimi, Meka ka humbur disa nga strukturat historike dhe gjetjet arkeologjike, siç është Fortesa Ejjad. Sot, më shumë se 15 milionë myslimanë vizitojnë Mekën çdo vit, përfshirë disa milionë gjatë disa ditëve të Pelegrinazhit (Haxhit). Si rezultat, ky qytet është bërë një nga qytetet më të njohura në botën myslimane.
---	----------	--

"13. Jeta e Muhamedit a.s. në Medinë dhe vdekja e tij"	1	Nxënësit e ndarë në 2 grupe duhet të shkruajnë sa janë të njohur me jetën e Muhamedit a.s, Medinën dhe për vdekjen e tij. Çdo grup prezanton. Mësimdhënësi i ndjek paraqitjet e tyre dhe u tregon nxënësve një prezantim të përgatitur. P.sh., ajo që pranohet nga historianët modernë është se Muhamedi ka lindur rreth vitit 571 në Mekë. Ai i humbi të dy prindërit në moshë të re, duke ia lënë kujdesin për të fillimisht gjyshit të tij, e më pas xhaxhait të tij. Nuk dihen shumë detaje për vitet e rinisë së Muhamedit. Kur ai ishte tashmë burrë në moshë të mesme, engjëlli Xhebrail (Gabriel) iu shfaq në ëndërr dhe ia zbuloi fatin e tokës. Pas kësaj, ai filloi të predikojë mesazhin e përulësisë dhe nënshtimit ndaj Zotit dhe u shfaq si profet. Ai fitoi ndjekës në vitet e para. Edhe pse nuk ishte një komunitet i madh, ata u përballën me vështirësi të mëdha dhe u persekutuan për besimin e tyre. Kjo bëri që të ndaheshin dhe një pjesë e ndjekësve vendosën të largohen nga qyteti i Mekës. Disa prej ndjekësve të Muhamedit u nisën drejt Abisinisë (sot Etiopia), ndërsa të tjerët drejt Jethrib-it, i cili më vonë u bë Medina, "qyteti i dritës". Ky migrim njihet si Hixhra dhe shënon fillimin e kalendarit islam. Më vonë, Muhamedi u detyrua me hartimin e Kushtetutës së Medinës, përmes së cilës tetë fise origjinale nga ajo zonë iu bashkuan muslimanëve emigrantë për të krijuar një shtet. Ata gjithashtu rregulluan detyrat dhe të drejtat e fiseve të ndryshme. Rreth vitit 629, 10,000 muslimanë marshuan drejt Mekës dhe e morën pa ndonjë rezistencë. Tre vite më vonë, Muhamedi ndërroi jetë, atëherë kur shumica e Gadishullit Arabik tashmë e kishte pranuar Islamin.
---	----------	---

"14. Kushtet e Islamit në mësimin islam."	2	Fletë me pyetje të përgatitura paraprakisht u ndahen nxënësve për kushtet e Islamit, dhe ato janë: Shehadeti, Namazi, Zeqati, Agjërimi, Haxhi. Nxënësit duhet të shpjegojnë çfarë kuptimi kanë këto koncepte: 1. Grupi i parë – Shehadeti – Dëshmia se nuk ka zot tjetër përveç Allahut dhe se Muhamedi është i dërguari i fundit i Tij. – Detyrim ndaj Zotit. 2. Grupi i dytë – Namazi (Selat) – Falja, namazi, lutja. Nga myslimanët pritet të falen pesë herë në ditë në kohë të caktuara, të kthyer nga Meka. – Rritje shpirtërore. 3. Grupi i tretë – Zeqati – Dhënia e një përqindjeje nga pasuria e tyre për të varfrit dhe ata që kanë nevojë për ndihmë. – Kujdes për të varfrit. 4. Grupi i katërt – Agjërimi (Sijami) – Agjërimi gjatë muajit Ramazan, muaji i nëntë sipas kalendarit islam, ku gjatë ditës ndalohej të pihet, të hahet, të pihet duhan dhe të ketë marrëdhënie intime. Besimtarët duhet të luten, të lexojnë Kuranin dhe të bëjnë vepra të mira. Kjo bëhet në kujtim të muajit kur Muhamedi i mori ajetet e para nga Kurani, të cilat ia solli engjëlli Xhibril (Gabriel). Pas Ramazanit festohet Fitër Bajrami. – Vetëdisiplinë. 5. Grupi i pestë – Haxhi – Pelegrinazhi. Çdo besimtar që është në gjendje të mirë shëndetësore dhe financiare është i obliguar një herë në jetë të vizitojë shtëpinë e shenjtë të Zotit – Qaben, si dhe disa vende të rëndësishme përreth Mekës. Pas Haxhit festohet festa e Kurban Bajramit. – Pelegrinazh. Flijimi.
---	---	--

15.Abdes – Gusëll	2	Nxënësit e ndarë në tre grupe duhet të japin mendimin e tyre për Abdesin, përkatësisht: Grupi i parë për Abdesin, Grupi i dytë për Tejemumin, Grupi i tretë për Guslin. Ata i prezantojnë mendimet e tyre dhe së bashku me mësuesin diskutojnë për secilën veç e veç. • Abdesi – pastrim fetar të myslimanët para faljes, zakonisht para namazit kur pjesë të caktuara të trupit lahen me ujë të pastër; • Tejemumi – abdes me dhe të pastër kur nuk ka ujë të pastër; • Guslli – pastrim i plotë, përkatësisht larje e të gjithë trupit.
-------------------	---	---

16. Falja e namazit	1	Një nga pyetjet e përgatitura në fletëza u shpërndahet nxënësve, të cilët duhet të përcaktojnë se çfarë është namazi dhe sa namaze falen në ditë. Secili nxënës paraqet njohuritë e tij, pastaj hapet një diskutim. Mësimdhënësi i ndjek nxënësit për t'ua shpjeguar më hollësisht faljen e namazit. Pastaj nxënësit marrin një detyrë për të përgatitur një poster me ilustrime dhe të shpjegojnë se çfarë konkretisht nënkuptojnë lutjet (namazet). Për shembull: Namazi - është <u>lutja</u> myslimane që <u>myslimanët</u> e kryejnë pesë herë në ditë. Namazi është lloji më i rëndësishëm i <u>lutjes</u> të myslimanët. Namazi përbën një <u>nga pesë shtyllat e Islamit</u>. Myslimanët kryejnë pesë lutje në ditë: sabahun, drekën, ikindinë, akshamin dhe jacinë. • Besimtarët myslimanë pritët të kthehen nga Meka pesë herë në ditë dhe të recitojnë fjalinë e përcaktuar që përcakton kohën për një lutje të caktuar. Lutja është shtylla e dytë e besimit. Ekzistojnë dy lloje lutjesh. E para, dua, është një lutje personale, e palidhur me ndonjë rregull apo ritual. E dyta, namazi, është një lutje rituale që përbëhet nga lëvizje dhe fjalë të caktuara. Lutja përmendet në hadith si një akt thelbësor i nënshtrimit ndaj Zotit dhe një provë themelore e përkatësisë në Islam. Rëndësia kryesore që Islami i jep lutjes vjen nga kuptimi se kryerja e namazit e detyron trupin e njeriut të përgjigjet ndaj realitetit që është konfirmuar më parë me zemrën dhe gjuhën në shahada. • Aktivitete: mësuesi dhe nxënësit diskutojnë dhe ndajnë të gjitha njohuritë që kanë fituar rreth kryerjes së namazit.
---------------------	---	---

17. Zekati, Agjërimi i Ramazanit në Mësimet Islame	2	Nxënësit, të vendosur në rreth, flasin për atë që dinë rreth zekatit, çfarë është zekati, kush duhet ta japë, sa zekat duhet të jepet dhe kujt. Zhvillohet një diskutim me nxënësit dhe ata do të ndajnë pikëpamjet e tyre mbi zekatin dhe agjërimin e Ramazanit. Mësimdhënësi bashkohet dhe shpjegon kuptimin e zekatit dhe agjërimin në më shumë detaje. Për shembull: Zekati është elementi i tretë thelbësor i besimit. Zekati shoqërohet me pasurinë e myslimanëve. Të gjithë myslimanët që kanë një sasi të caktuar pasurie (për nevojat themelore të jetës) janë të detyruar të ndajnë një pjesë (një pjesë prej 2.5% në fund të vitit) të pasurisë së tyre me të varfrit. Zekati është i detyrueshëm për ata myslimanë, pasuria e të cilëve arrin në një nisab në ar ose argjend. Kjo vlerë duhet të jetë në posedim të taksapaguesit gjatë gjithë vitit ose të paktën të jetë në posedim të tij në fillim dhe në fund të vitit. Në nisab përfshihen: ari, argjendi, paratë, mallrat, bizhuteri të ndryshme (përveç perlatave dhe bagëtive që kanë kullotur në kullota për më shumë se gjashtë muaj). Megjithatë, nisabi nuk përfshin pronën që i shërben taksapaguesit për nevojat e tij themelore, siç janë: një shtëpi për të jetuar me mobilje të nevojshme, bagëti, tokë të punueshme, mjete të ndryshme për kultivimin e tokës, pastaj mjete për kryerjen e shërbimeve artizanale, libra profesionale, etj. Zekati zakonisht jepet gjatë Ramazanit, sepse atëherë zemrat e njerëzve janë më të butat dhe më bujare. Megjithatë, zekati nuk mund t'u jepet bashkëshortit/bashkëshortes ose të afërmve, sepse ata janë të detyruar të mbështesin njëri-tjetrin. Qëllimi i zekatit ose dhënies së tij arrin sa vijon: - Muslimanët ndihmojnë të varfrit dhe kështu fitojnë kënaqësinë dhe mëshirën e Zotit; - ata i pastrojnë zemrat e tyre nga koprracia dhe mësohen me bujarinë; - ata e pastrojnë pronën e tyre nga padrejtësitë e të tjerëve; - ata ndihmojnë bashkësinë islame dhe tregojnë me veprimet e tyre se janë të vëmendshëm ndaj nevojave të saj. Në këtë kuptim, Muhamedi (paqja qoftë mbi të) tha: "Nuk ka vend midis nesh për atë që nuk interesohet për nevojat e bashkësisë së tij."
---	----------	---

18. Haxhi në mësimet islame	1	Nxënësit ndahen në 4 grupe dhe u përgjigjen pyetjeve të parapërgatitura: 1. Çfarë është Haxhi, 2. Kur duhet të kryhet Haxhi, 3. Është i detyrueshëm për të gjithë myslimanët që kanë pasuri të mjaftueshme, 4. Çfarë është Qabeja. Çdo grup paraqet njohuritë e tij, gjë që hap një diskutim rreth tyre. Mësuesi/ja përfshihet dhe jep përgjigje specifike për secilën pyetje. Për shembull: Haxhi – është shtylla e pestë dhe e fundit e Islamit dhe është i detyrueshëm për të gjithë myslimanët që kanë pasuri të vizitojnë Qaben gjatë kohës së caktuar për t'u lutur për Haxh, ndërsa nëse Qabeja vizitohet gjatë një pjese tjetër të vitit, në Islam quhet Umre. Haxhi nuk është i detyrueshëm për ata që nuk kanë pasurinë e tyre. Në rast se një grua ka pasurinë e saj, dhe burri jo, atëherë gruaja është e detyruar, dhe burri jo. Haxhi ose Haxhi konsiderohet një kongres islamik, në të cilin vjen dikush me thirrjen e Zotit. Është mundësia më e favorshme për myslimanët për t'u njohur me njëri-tjetrin, për të përfituar nga përvojat e njëri-tjetrit dhe për t'i ofruar njëri-tjetrit ndihmë. Përveç kësaj, këtu në Haxh, kuptimi islam i vëllazërisë dhe barazisë midis njerëzve shprehet më qartë, sepse të gjithë pelegrinët janë të veshur njësoj dhe janë të lidhur në mendime, dhe të gjithë kanë ardhur me të njëjtin qëllim: t'i përgjigjen thirrjes së Allahut dhe të fitojnë kënaqësinë e Tij. Çdo musliman duhet të dëshirojë dhe të përpiqet ta kryejë Haxhin. Ai që vendos ta bëjë këtë, përpara se të niset për udhëtim, duhet të sigurojë për familjen e tij dhe t'u sigurojë atyre nevojat e jetës, të shlyejë borxhet ndaj të tjerëve nëse ka, të falë ata të cilëve u ka shkaktuar ndonjë padrejtësi, të pendohet sinqerisht për mëkatet e tij dhe të vendosë që në të ardhmen do të ecë në rrugën e drejtë dhe se do t'i marrë parasysh detyrat e tij ndaj Zotit, ndaj vetes, ndaj komunitetit të tij dhe ndaj njerëzve të tjerë.
-----------------------------	---	---

19. Etika islame në shkollë	1	Nxënësit, të ndarë në tre grupe, japin mendime për secilin nxënës nga grupi tjetër mbi respektin dhe mirëkuptimin midis nxënësve së të dy gjinive, grupi i dytë për sjelljen mësues-nxënës dhe grupi i tretë mbi veshjen e mirë. Ndahen mendime të ndryshme mbi mënyrën e respektit dhe mirëkuptimit, por në fund të gjithë arrijnë në përfundimin se respekti dhe mirëkuptimi janë një pjesë e rëndësishme e besimit mysliman. Një person lind i gatshëm për t'u edukuar në këtë mënyrë. Feja islame bazohet në studim dhe kërkim, jo në besim të verbër. Për këtë, Islami detyron që së pari të studiohen gjërat, dhe pastaj të besohet në to. Fjala e parë e shpallur në Kuranin e famshëm është "Ikra", që do të thotë: lexo, studio, hulumto. Kjo nënkupton se një person i paarsimuar nuk mund të jetë as një besimtar i mirë. Islami nuk kërkon që besimtarët të merren vetëm me studimin e fesë, por kërkon që ata të studiojnë të gjitha shkencat e tjera. Midis myslimanëve duhet të ketë mjekë, inxhinierë, mësimdhënës nga të gjitha fushat. Ata gjithashtu duhet të jenë të kualifikuar në të gjitha llojet që kërkojnë nevojat e jetës njerëzore.
-----------------------------	---	---

20. Etiketa Islame në Veshje	1	Nxënësit, të ndarë në dy grupe, flasin se si secili nxënës duhet të vishet në mënyrë të denjë sipas besimit mysliman. Për shembull: Veshjet e burrave duhet të përshtaten me natyrën e tyre psikofizike, ashtu si veshjet e grave duhet të përshtaten me natyrën e tyre psikofizike. Islami kërkon që burrat të mbulojnë një pjesë të trupit të tyre në një mënyrë të detyrueshme (farz) nga kërthiza deri poshtë gjunjëve, por sa më shumë të mbulohet trupi, aq më mirë. Gratë gjithashtu duhet të mbulojnë të gjithë trupin e tyre përveç fytyrës dhe këmbëve dhe krahëve lart. Mbulesa e një gruaje është një bukuri dhe mbron nderin e saj. Veshjet e grave duhet të plotësojnë këto kushte: Të mbulojnë të gjithë trupin; Të jenë të gjera, jo të ngushta; Të mos jenë transparente; Të mos jenë të zbukuruara në vetvete; Të mos jenë të parfumuara; Të jenë të ndryshme nga veshjet e burrave. Burrave u ndalohet të veshin ar dhe mëndafsh, ndërsa gjëra të tilla lejohen për gratë.
------------------------------	---	--

21. Mbrojtje nga veprat e këqija	1	Nxënësit ndahen në grupe dhe diskutojnë se cilat janë veprat e këqija dhe si duhet të mbrohem nga ato vepra. Në fletë duhet të shkruajnë cilat janë vepra të vogla dhe cilat janë vepra të mëdha të këqija. Cilat janë gabimet e mëdha? Dhe cilat janë gabimet serioze (të rënda)? Grupi i parë paraqet mendimin e tyre - ata arrijnë në përfundimin se: nuk duhet të falet në xhami pa arsye. Grupi i dytë - se nuk ka të folur gjatë leximit të Kuranit, thirrjes së ezanit, dhikrit, etj. Grupi i tretë - Përsëritja e gabimeve të vogla konsiderohet një gabim i madh. Ne fillojmë disa biseda me nxënësit dhe tregojmë se si duhet të mbrohem nga veprat e këqija në mënyrë që të mos dëmtojmë veten, familjen tonë ose të tjerët.
----------------------------------	---	--